

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Hospodářská kriminalita při insolvenční podniku
Jana Försterová

Bakalářská práce
2008

Souhrn

Práce je věnována problematice insolvenčního řízení. Poukazuje na rozdíly nové a staré legislativy týkající se insolvence. Blíže charakterizuje trestné činy při insolvenci, zmiňuje nejznámější kauzy. Sleduje vývoj trestných činů při insolvenci od roku 2000 do roku 2007. Dále popisuje způsoby prevence ČR a organizace, jejichž členové si navzájem vypomáhají v boji proti kriminalitě.

Klíčová slova

úpadek, insolvenční řízení, trestné činy, kauzy, vývoj kriminality, prevence

Title

Business delinquency during the company insolvency

Abstract

The work describe problem of insolvency proceeding. It adverts to differences of the new and the old legislation about insolvency. The work specify crimes of insolvency, and allude to the most known jurally cause. The work pursues the development of the crimes of insolvency from the year 2000 to the year of 2007. Also it describes the techniques of Czech Republic prevention and the organizations, which members help each other during prevention of criminality.

Keywords

failure, insolvency proceeding, crimes, jurally causes, development criminality, prevention

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu doc. Ing. Pavlu Duspivovi, CSc. za poskytování pravidelných konzultací a za odborné vedení při psaní bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	0
1 Vznik a zánik podniku.....	2
1.1 Charakteristika obsahu obchodního zákoníku.....	2
1.2 Vznik podniku.....	3
1.2.1 Vznik Veřejné obchodní společnosti.....	4
1.2.2 Vznik Komanditní společnosti.....	4
1.2.3 Vznik Společnosti s ručením omezeným.....	4
1.2.4 Vznik Akciové společnosti.....	5
1.3 Zánik podniku.....	7
2 Úpadek podniku a způsoby jeho řešení.....	9
2.1 Legislativní vymezení úpadku.....	9
2.2 Úpadek a způsoby jeho řešení.....	10
2.2.1 Reorganizace.....	11
2.2.2 Oddlužení.....	12
2.2.3 Konkurz.....	13
3 Hospodářská kriminalita.....	17
3.1 Vymezení hospodářské kriminality.....	17
3.2 Základní pojmy.....	18
3.3 Trestné činy hospodářské povahy.....	20
3.3.1 Společné rysy hospodářských trestných činů.....	20
3.3.2 Trestné činy podle hlavy druhé trestního zákona- trestné činy hospodářské...	20
3.3.3 Trestné činy podle hlavy deváté trestního zákona- trestné činy proti majetku	22
3.4 Ustanovení o výši škody.....	23
4 Trestné činy při insolvenční.....	24
4.1 Vymezení trestných činů při insolvenční.....	24
4.1.1 Porušení povinnosti v insolvenčním řízení, § 126 trestního zákona.....	24
4.1.2 Poškozování věřitele, § 256 trestního zákona.....	25
4.1.3 Zvýhodňování věřitele, § 256a trestního zákona.....	26
4.1.4 Pletichy při insolvenčním řízení, § 256b trestního zákona.....	27
4.1.5 Předlužení, § 256c trestního zákona.....	28
4.1.6 Pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě, § 128a, b, c trestního zákona...	29

4.2	Nejznámější kauzy	30
4.2.1	Kauza Berka	30
4.2.2	Kauza pochybného konkurzu rybí továrny	32
4.2.3	Další kauzy	34
5	Zhodnocení hospodářské kriminality	35
5.1	Situace v ČR.....	35
5.1.1	Vývoj jednotlivých trestných činů při insolvenční v České republice a východočeském kraji za období od roku 2000 do roku 2007	35
5.1.2	Škody způsobené trestnými činy při insolvenční	38
5.1.3	Prevence kriminality	38
5.1.4	Odbor mezinárodní policejní spolupráce (OMPS).....	39
6	Závěr.....	41
	Literatura	42
	Seznam obrázků	43
	Seznam tabulek	43

Úvod

Bakalářská práce s názvem Hospodářská kriminalita při insolvenční podniku je tematicky zaměřená na problematiku týkající se insolvence a trestných činů s ní spojených.

Aktuálnost tématu bakalářské práce spočívá především v nové legislativní úpravě úpadkového práva, a to Insolvenčním zákonem. Dále v dnešní době můžeme sledovat mnoho kauz týkajících se právě trestné činnosti při úpadku.

Výběr tématu pro mě nebyl nějak složitý. Témata, týkající se kriminality, jsou velmi zajímavá. Sama jsem měla zájem na tom, dozvědět se více o insolvenční a nové legislativě.

Při zpracování mé práce jsem použila metody popisu, komparace a hodnocení. Informačními zdroji, použitými v práci, byly především zákony, odborný časopis a literatura a internet.

Cílem mé práce bylo popsat legislativu insolvenčního řízení, definovat a charakterizovat trestné činy vyskytující se při insolvenční, popsat hlavní kauzy trestných činů při insolvenční, zhodnotit situaci v České republice s uvedením možné prevence. Chtěla jsem ve své práci seznámit čtenáře s možnými způsoby řešení úpadku, vystihnout hlavní rozdíly mezi nimi.

1 Vznik a zánik podniku

1.1 Charakteristika obsahu obchodního zákoníku

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník upravuje postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy a některé jiné vztahy s podnikáním související. Definuje, co je podnikání, kdo je podnikatel, co je neoprávněné podnikání či určuje základní podmínky u podnikání zahraničních osob. [8]

Obchodní zákoník je členěn do čtyř částí, a to na Obecná ustanovení, Obchodní společnosti a družstvo, Obchodní závazkové vztahy a Ustanovení společná, přechodná a závěrečná. Každá tato část je dále členěna do jednotlivých Hlav a ty do Dílů a Oddílů.

První část Obchodního zákoníku obsahuje tyto Hlavy:

- základní ustanovení,
- podnikání zahraničních osob,
- obchodní rejstřík,
- účetnictví podnikatelů,
- hospodářskou soutěž.

V této části Obchodní zákoník přibližuje co je podnikání, kdo je podnikatelem, co je obchodní firma, co mohou zahraniční osoby, co je obchodní rejstřík a jeho součásti, povinnosti podnikatelů vézt účetnictví, účast na hospodářské soutěži, co je nekalá soutěž a ochranu proti nekalé soutěži.

Druhá část Obchodního zákoníku upravuje:

- problematiku obchodních společností,
- problematiku družstev,
- které společnosti považujeme za obchodní.

Jsou to -veřejná obchodní společnosti

-komanditní společnost

-společnost s ručením omezeným

-akciová společnost

V této části Obchodní zákoník hovoří co jsou obchodní společnosti, o založení a vzniku společnosti, o zániku a přeměnách společnosti, o jednotlivých typech společností, jejich orgánech, o vzniku a zániku družstva.

Třetí část Obchodního zákoníku obsahuje:

- obecná ustanovení obchodních závazkových vztahů,
- zvláštní ustanovení o některých obchodních závazkových vztazích,
- zvláštní ustanovení pro závazkové vztahy v mezinárodním obchodu.

Tato část nám přibližuje ustanovení o právních úkonech, o uzavírání smluv, ustanovení o společných závazcích a právech, zajištění a zánik závazku, které jsou nebo nejsou splněny, porušení smluvních povinností a promlčení.

Čtvrtá část Obchodního zákoníku obsahuje:

- ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

Tato část podává doplňující informace.

1.2 Vznik podniku

Obchodní zákoník vymezuje vznik jak fyzických, tak právnických osob. Právnickými osobami rozumíme obchodní společnosti a družstva. Dále se budu zabývat pouze obchodními společnostmi.

Vzniku společnosti předchází její založení. Společnost se zakládá společenskou smlouvou podepsanou všemi zakladateli. Pokud je společenská smlouva uzavřena zmocněncem, musí k ní být přiložena plná moc s úředně ověřeným podpisem zmocnitele. Pokud je společnost založena pouze jedním zakladatelem, nahrazuje společenskou smlouvu zakladatelská listina ve formě notářského zápisu.

Základní údaje, které musí společenská smlouva obsahovat jsou:

- firma a sídlo společnosti,
- určení společníků firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- předmět podnikání.

Ostatní údaje se u každého typu společnosti liší.

Společnost vzniká dnem, ke kterému byla zapsána do obchodního rejstříku. Návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být podán do 90 dnů od založení společnosti nebo od doručení průkazu živnostenského či jiného podnikatelského oprávnění. Není-li návrh podán ve stanovené lhůtě, nelze již na základě průkazu podnikatelského oprávnění podat návrh na zápis do obchodního rejstříku. Zápis společnosti do obchodního rejstříku je zpoplatněn.

Není-li při založení obchodní společnosti výslovně určeno, že se zakládá na dobu určitou, platí, že byla založena na dobu neurčitou.

1.2.1 Vznik Veřejné obchodní společnosti

Veřejnou obchodní společnost mohou založit minimálně dva podnikatelské subjekty, které podnikají pod společným jménem, a to společenskou smlouvou.

Pro založení společnosti je nutné:

- sepsání společenské smlouvy a podepsání všemi společníky,
- splacení vkladu společníků ve stanovené lhůtě,
- obstarání úředně ověřených kopií živnostenský či jiných oprávnění ,
- jednotlivé žádosti (např. o výpis z rejstříku trestů, o doklad o odborné způsobilosti, o potvrzení žádných daňových nedoplatků apod.),
- podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku a zaplacení poplatků.

1.2.2 Vznik Komanditní společnosti

Komanditní společnost zakládají dva nebo více společníků společenskou smlouvou. Ta, mimo již uvedené náležitosti, obsahuje určení, kteří ze společníků jsou komplementáři a kteří komanditisté a výši vkladu každého komanditisty.

Pro založení společnosti je nutné:

- přijmou společenskou smlouvu,
- splatit vklad,
- zajistit podnikatelské oprávnění (např. živnostenský list, koncese),
- zvolit či jmenovat statutární orgány a komplementáře,
- zajistit sídlo,
- podat návrh zápisu do obchodního rejstříku.

1.2.3 Vznik Společnosti s ručením omezeným

Pokud má společnost s ručením omezeným jediného společníka, zakládá se sepsáním zakladatelské listiny. Jeli společníků více, zakládá se sepsáním společenské smlouvy. Obě musejí mít formu notářského zápisu. Mimo již zmíněné náležitosti musí společenská smlouva obsahovat:

- výši vkladu každého společníka včetně způsobu a lhůty splacení vkladu, jména a bydliště prvních jednatelů a způsob jejich jednání za společnost,
- určení správce vkladu,
- jména a bydliště členů dozorčí rady,
- povinnosti a práva společníků,
- způsob zániku a jeho následky.

Pro založení společnosti je nutné:

- mít výpis z rejstříku trestů jednatelů,
- potvrzení o daňových nedoplatecích společníků,
- čestné prohlášení a podpisové vzory společníků,
- stanovení sídla společnosti,
- na první valné hromadě dohodnout obsah společenské smlouvy, její sepsání a ověření notářem,
- složení základního kapitálu,
- zajištění dalších povolení k výkonu činnosti, např. živnostenský list,
- podat návrh zápisu do obchodního rejstříku.

1.2.4 Vznik Akciové společnosti

Akciová společnost může být založena jednou právnickou osobou nebo dvěma a více zakladateli. Jeden zakladatel zakládá společnost zakladatelskou listinou, více zakladatelů zakladatelskou smlouvou. Zakladatelská smlouva musí mít formu notářského zápisu.

Zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina obsahuje navíc:

- navrhovaný základní kapitál,
- počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu, podobu, v níž budou akcie vydány, jakož i určení, zda akcie budou znít na jméno nebo na majitele, popřípadě kolik akcií bude znít na jméno a kolik na majitele; mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií na jméno,
- kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splacení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen,

- splácí-li se emisní kurs akcií nepeněžitými vklady, i určení předmětu nepeněžitého vkladu a způsobu jeho splacení, počet, jmenovitou hodnotu, podobu, formu a druh akcií, jež se vydají za tento nepeněžitý vklad,
- alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,
- určení správce vkladu ,
- má-li být alespoň část akcií vydána na základě veřejné nabídky akcií, musí obsahovat i:
 - a) místo a dobu upisování akcií, která nesmí být kratší než dva týdny
 - b) postup při upisování akcií, zejména zda účinnost upisování akcií při dosažení nebo překročení navrhované výše základního kapitálu bude posuzována podle toho, kdy k upsání akcií došlo, popřípadě zda bude možno krátit jednotlivým upisovatelům, kteří upíší akcie ve stejné době, počet upsaných akcií podle poměru jmenovitých hodnot jimi upsaných akcií,
 - c) přípouštějí-li zakladatelé upisování akcií převyšujících navrhovaný základní kapitál, postup při takovém upsání
 - d) určení, že zájemci mohou splácet emisní kurs akcie pouze peněžitými vklady,
 - e) místo, dobu, popřípadě účet u banky pro splacení emisního kursu
 - f) emisní kurs upisovaných akcií nebo způsob jeho určení; emisní kurs nebo způsob jeho určení musí být pro všechny upisovatele stejný, nestanoví-li zákon jinak
 - g) způsob svolání ustavující valné hromady a místo jejího konání,
- návrh stanov.

Pro založení společnosti je nutné:

- sepsání společenské smlouvy a její podpis všemi společníky,
- složení upisovaných částek základního jmění,
- mít výpis z rejstříku trestů odpovědného zástupce společnosti a doklad o odborné způsobilosti,
- podání žádosti na místně příslušný živnostenský úřad,
- podat návrh zápisu do obchodního rejstříku.

Zákon uvádí dva typy založení akciové společnosti, a to:

- založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií,
-úpis vlastního jmění je nabídnut veřejnosti a společnost čeká na investory
- založení společnosti bez veřejné nabídky akcií.
-zakladatelé se dohodnou a v určitém poměru splatí celé základní jmění společnosti

1.3 Zánik podniku

Společnost zaniká ke dni výmazu z obchodního rejstříku. Zániku společnosti předchází její zrušení, pro které mohou existovat různé důvody, a to:

- uplynutí doby, na kterou byl podnik založen,
- dosažení účelu, pro který byl zřízen,
- rozhodnutí společníků nebo soudu,
- smrt společníka,
- zánik právnické osoby, která je společníkem,
- zbavení nebo omezení právní způsobilosti společníka,
- výpověď společníka,
- prohlášení konkurzu.

Zrušení podniku může být buď s likvidací nebo bez likvidace. Likvidací rozumíme takové aktivity společnosti, které následují po rozhodnutí o ukončení podnikatelské činnosti podniku. Rozhodnutí o zrušení firmy může být dobrovolné nebo vynucené.

Častou formou zániku je zrušení a zánik bez likvidace. Děje se tak obvykle dobrovolných rozhodnutím vlastníka. Pokud se společnost ruší tímto způsobem, proces je obvykle ve srovnání s jinými formami likvidace rychlý a odehrává se v zájmu a se souhlasem všech zúčastněných stran. Tato situace se mimo jiné také vztahuje na sloučení, splynutí nebo rozdělení podniku, ale také na přeměnu firmy v jinou právní formu.

K tomu, aby mohlo dojít k zániku podniku bez likvidace, je nezbytné, aby statutární orgány zúčastněných společností vypracovaly projekt přeměny. Jedná se o rozsáhlý a věcně náročný dokument, který slouží jako základ pro rozhodování vlastníků o přeměně. K důležitým, pracovním a finančně náročným součástem projektu patří audit, tržní ocenění transformujících se společností nezávislymi znalci a v případě akciových společností stanovení výměnného poměru akcií.

Další formou zániku podniku je jeho zrušení s likvidací na základě rozhodnutí soudu. Tyto případy řeší explicitně obchodní zákoník a je v nich důležité dbát na vliv likvidace na věřitele, zaměstnance a společníky, protože jejich práva jsou obchodním zákoníkem chráněna a v jejich zájmu soud rozhoduje.

Zánik společnosti rozhodnutím soudu je obvykle nedobrovolný. Soud rozhoduje zejména v následujících případech:

- v uplynulých dvou letech se nekonala valná hromada nebo nebyly v uplynulém roce zvoleny orgány společnosti, kterým skončilo funkční období před více než jedním rokem anebo společnost po dobu delší než dva roky neprovozuje žádnou činnost,
- společnost pozbývá oprávnění k provozování podnikatelské činnosti,
- zaniknou předpoklady vyžadované zákonem pro vznik společnosti nebo společnost nemůže vykonávat činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky,
- společnost porušuje povinnost vytvářet rezervní fond,
- společnost nevykonává zákonem stanoveným způsobem činnost, kterou podle zvláštních předpisů mohou vykonávat pouze fyzické osoby a je zapsána jako předmět podnikání obchodní společnosti nebo družstva.

Postup likvidace podniku vyplývá ze zákona a může jej provádět pouze likvidátor. Pokud o zrušení společnosti rozhoduje soud, pak likvidátora ustanovuje on. V jiných případech určuje likvidátora statutární orgán společnosti. Likvidátor je, zpravidla fyzická osoba, na niž přechází působnost statutárního orgánu v rozsahu omezeném na likvidaci společnosti. Na likvidátora přechází právo jednat jménem společnosti a je placen z prostředků společnosti. Musí se však jednat o osobu způsobilou k právním úkonům.

2 Úpadek podniku a způsoby jeho řešení

2.1 Legislativní vymezení úpadku

Po několika letech příprav nabývá dnem 1. 1. 2008 účinnosti zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), jenž současně zrušuje zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání (dále jen ZKV). [6] Insolvenční zákon (dále jen IZ) rozlišuje dvě formy úpadku dlužníka, a to platební neschopnost a předlužení. Předpokladem úpadku v obou jeho formách je pluralita dlužníkových věřitelů, nikoli však pluralita jeho závazků. Dlužník proto není v úpadku, má-li pouze jednoho věřitele, lhostejno s kolika splatnými pohledávkami.

Dlužník je v úpadku formou platební neschopnosti, jestliže má více věřitelů, peněžité závazky po lhůtě splatnosti po dobu delší 30 dnů a tyto závazky není schopen plnit. Takto stanovená doba zvyšuje právní jistotu v posuzování vztahů mezi věřiteli a dlužníky.

Nová úprava tak klade vyšší nároky na platební kázeň dlužníků, když dosavadní soudní praxe považovala za dlužníka neschopného „po delší dobu“ plnit své splatné závazky osobu se závazky s dobou splatnosti nejméně 6 měsíců. [3][9] Nový zákon umožňuje dlužníku jednajícím v dobré víře ubránit se věřitelskému insolvenčnímu návrhu, když osvědčí, že jeho platební neschopnost nastala protiprávním jednáním třetí osoby, a zároveň lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že ji odvrátí v době do 3 měsíců po splatnosti jeho peněžitých závazků. Uvedené ustanovení tak umožňuje prodloužit „ochrannou lhůtu“, v níž nelze rozhodnout o úpadku dlužníka pro jeho platební neschopnost z 30 dnů po splatnosti na 3 měsíce po splatnosti jeho peněžitých závazků.

O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat. Z výše uvedeného je zřejmé, že IZ oproti ZKV indikuje předlužení již při převaze všech (a nikoli pouze splatných) závazků dlužníka nad jeho majetkem. Při zjišťování předlužení je nutno zohlednit předpokládaný ekonomický vývoj dlužníkovy podniku, resp. nově i další „správu jeho majetku“, a zároveň zvážit, zda lze v blízké budoucnosti očekávat zlepšení jeho majetkové situace v rozsahu umožňujícím úhradu všech jeho závazků.

Zatímco platební neschopnost se týká všech dlužníků, úpadek formou předlužení může nastat pouze u právnických osob a z fyzických osob jenom u podnikatelů. Fyzická osoba je podnikatelem, jestliže provozuje ohlášenou nebo koncesovanou živnost podle živnostenského zákona, popř. podniká podle zvláštních předpisů, nebo provozuje zemědělskou výrobu jako zemědělský podnikatel zapsaný do evidence místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle zákona o zemědělství. Učinit si úsudek či rozhodnout o úpadku pro předlužení fyzické osoby – nepodnikatele, není vzhledem k povaze věci možné. Nutno zdůraznit, že české právo neodlišuje řešení podnikatelské a nepodnikatelské insolvence. Prostřednictvím IZ dochází k uspořádání veškerých majetkových vztahů dlužníka bez ohledu na skutečnost, zda jde o podnikatelské nebo nepodnikatelské vztahy, zda dlužníkův majetek slouží či neslouží k podnikání.

V IZ se můžeme setkat i s pojmem hrozící úpadek. O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků (půjde např. o momentální ztrátu likvidity, přechodný pokles prodeje dlužníkových produktů). Zároveň IZ deklaruje možnost dlužníka (nikoli jeho věřitelů) podat za této situace návrh na zahájení insolvenčního řízení, a řešit tak hrozící úpadek stejně jako úpadek již nastalý. Zavedení tohoto institutu posiluje ambice nové úpravy vedoucí ke včasnému a urychlenému řešení insolvenčních jevů.

2.2 Úpadek a způsoby jeho řešení

Insolvenční zákon spolu se zákonem č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, s řadou jejich prováděcích právních předpisů a s promítnutím jejich souvislostí v rámci zvláštních zákonů, představuje novou komplexní úpravu úpadkového práva, jež vychází z poznatků o fungování dosavadní právní úpravy. Usiluje o odstranění jejích známých nedostatků a zároveň reflektuje moderní trendy vývoje úpadkového práva. [3][9]

Insolvenční zákon stojí na novém konceptu jednotného insolvenčního řízení, v jehož první fázi je zkoumána existence úpadku dlužníka a teprve po rozhodnutí o úpadku je řízení diferencováno podle zvoleného způsobu řešení dlužníkového úpadku, ovšem s tím, že některá ustanovení obecné části zákona jsou i nadále společná všem způsobům řešení úpadku.

Prostřednictvím insolvenčního zákona lze řešit jak existující úpadek, tak nově i hrozící úpadek dlužníka, přičemž v obou případech se tak děje způsobem, jehož podstatou zůstává uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem či hrozícím úpadkem sledující co možná nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení jeho věřitelů.

Vedle tradičního univerzálního řešení úpadku konkurzem, zavádí insolvenční zákon namísto dosavadního institutu vyrovnání možnost řešení úpadku podnikatelských subjektů reorganizací, jež spočívá na sanačním principu, a s podobným efektem pro nepodnikatelské subjekty zavádí možnost řešení jejich úpadku tzv. oddlužením. Samostatně jsou pak řešeny úpadky finančních institucí, pro jejichž specifika by použití standardních způsobů řešení úpadku nebylo přiměřené.

Nová úprava přitom ve všech fázích řízení promítá snahu o posílení vlivu věřitelů, kteří se insolvenčního řízení mohou prostřednictvím přihlášky pohledávky účastnit již od jeho počátku, mají přímý vliv na výběr způsobu řešení dlužníkovy úpadku i na výběr osoby insolvenčního správce. Posílena je i kontrolní funkce věřitelského orgánu a výrazněji je zohledněno i zvláštní postavení zajištěných věřitelů.

Oproti zákonu o konkurzu a vyrovnání obsahuje insolvenční zákon viditelně rozsáhlejší a propracovanější procedurální ustanovení, jež reflektují specifika insolvenčního řízení jako zvláštního druhu civilního řízení a přinášejí řadu nových prvků i systémových změn, jejichž cílem je zrychlení a zefektivnění řízení, zvýraznění odpovědnosti osob, jež v řízení vystupují, i větší míra jeho transparentnosti. S tím souvisí i současné zavedení institutu insolvenčního rejstříku, elektronického informačního systému veřejné správy spravovaného Ministerstvem spravedlnosti, jenž má zajistit všeobecnou informovanost o insolvenčním řízení a plní i další funkce, např. při doručování písemností.

2.2.1 Reorganizace

Reorganizace je novým způsobem řešení konkurzu, který by měl prolomit likvidační charakter konkurzu, zejména ve vztahu k podnikatelům – právnickým osobám. Pojem reorganizace je inspirován právní úpravou v USA či ve Spolkové republice Německo. [6][9][10]

Reorganizace je definována jako postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.¹

V podstatě se zde jedná o regulované podnikání úpadce v průběhu insolvenčního řízení pod dohledem soudu a věřitelů. Jde tedy o stejný základní cíl, jaký je dnes obsažený ve vyrovnacím řízení, jehož podstatou je schválená dohoda dlužníka s jednotlivými věřiteli s tím,

¹ § 316 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

že po splnění této dohody zanikají zbylé neuspokojené pohledávky a dlužník může pokračovat v podnikatelské či jiné činnosti.

V průběhu vyrovnacího řízení podle současné právní úpravy není samozřejmě dlužník zbaven možnosti disponovat se svým majetkem, ale je zde především vůle vyrovnacího správce. Reorganizace je však něco úplně jiného, neboť jejím cílem je krom uspokojení věřitelů i umožnění podnikatelské činnosti dlužníka podle přijatého a schváleného plánu.

Reorganizací však lze řešit pouze úpadek či hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem ve smyslu obchodního zákoníku a reorganizace se týká jeho podniku. Reorganizaci však nelze připustit u právnické osoby v likvidaci, u obchodníka s cennými papíry nebo u osoby oprávněné k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu. Dále reorganizace není přípustná, jestliže celkový obrat dlužníka podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu, nedosáhl alespoň 100 000 000 Kč nebo zaměstnával-li dlužník méně než 100 zaměstnanců v hlavním pracovním poměru. Toto však neplatí, pokud dlužník společně s insolvenčním návrhem nebo nejpozději do 15 dnů po rozhodnutí o úpadku předložil insolvenčnímu soudu reorganizační plán schválený alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů.

Oprávnění k podání návrhu na povolení reorganizace má na prvním místě dlužník, ale ze zákona jej má i přihlášený věřitel. Zde je podstatný rozdíl oproti vyrovnání, kdy může návrh na vyrovnání podat pouze dlužník, u kterého jsou dány podmínky pro prohlášení konkurzu.

2.2.2 Oddlužení

Oddlužení je zcela nový způsob řešení úpadku pro dlužníky. Představuje nový nástroj úpadečného práva, jehož cílem není pouze co nejvyšší uspokojení věřitelů dlužníka, ale také ustálení jeho ekonomické situace. [6][10]

Návrh na povolení oddlužení spolu s insolvenčním návrhem může podat pouze osoba, která je dlužníkem a současně není podnikatelem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník v platném znění. Oddlužení lze tedy povolit u fyzické osoby, která není podnikatelem, ale rovněž u právnické osoby, která nebyla založena za účelem uskutečňování podnikatelské činnosti.

Tato forma řešení úpadku je určena pro dlužníky, kteří jsou schopni svým nezajištěným věřitelům jednorázově nebo ve splátkách po dobu nejdéle 5 let uhradit alespoň 30 % jejich pohledávek. Možnost oddlužit se poskytuje dlužníkovi druhou šanci tak, že po uhrazení

alespoň 30 % závazků (příp. méně, pokud věřitelé souhlasí) je dlužník osvobozen od placení zbytku závazků. Nesmí se však jednat o nepoctivý záměr dlužníka a dlužník musí splnit přísné podmínky. Oddlužení není určeno pro řešení podnikatelských dluhů, tedy se posuzuje nejen to, zda je dlužník v době podání návrhu na povolení oddlužení nepodnikatel, ale také povaha jeho dluhů.

2.2.3 Konkurz

Jak jsem již zmínila, je řešení úpadku dlužníka formou konkurzu jen jednou z možností, pravděpodobně tou nejjednodušší, kterou insolvenční zákon poskytuje.

Konkurz je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkurzu u jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.²

Jeho podstata tkví v tom, že správce, který je jmenován okamžikem, kdy je rozhodnuto o úpadku, sepíše majetek dlužníka a následně ho zpeněží-prodá a z výtěžku poměrně uspokojí věřitele. [10] Před tím, než majetek zpeněží nebo věřitele uspokojí, však povede případné spory, co že vlastně do dlužníkovy majetku všechno patří a kdo je věřitel. A protože je tedy zjevné, že nejde o nic jiného, než o rychlý rozprodej dlužníkovy majetku, nastavuje insolvenční zákon pravidlo, že dlužník do svého majetku již mluvit nemůžete a veškeré kroky, které se dotýkají jeho správy, činí správce. V případě pochybností, zda se správce chová podle zákona, je možné dát podnět k soudu.

Zrušením konkurzu zanikají účinky prohlášení konkurzu s výjimkou účinků, u kterých je možné jejich navrácení do stavu před prohlášením konkurzu. Dále je zrušení konkurzu podkladem pro výmaz dlužníka z obchodního rejstříku, nejde-li o právnickou osobu zřízenou zákonem.

Konkurz je dle nového insolvenčního zákona upraven v obdobné podobě jako byl v zákonu o konkurzu a vyrovnání. Avšak přes veškerou podobnost staré a nové regulace konkurzu u nalézáme odlišnosti. Uvádím některé z nich, které pramení především z poznatků praxe dosud v právní úpravě neobsažených. [6][9]

Například je umožněno osobě, které dlužník udělil příkaz, pověření nebo plnou moc v případě, že je nebezpečí prodlení, pokračovat v obstarání záležitostí dlužníka, kterých se tyto úkony týkají, a to až do doby, než se jejich obstarání ujme insolvenční správce. Dále je

² § 244 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

výslovně řečeno, že prohlášení konkurzu není samo o sobě důvodem zániku pověření a plných mocí udělených dlužníkem pro insolvenční řízení.

Podrobněji, než je v současné právní úpravě obsaženo, obsahuje IZ úpravu dopadů konkurzního řízení na smlouvu o vzájemném plnění, fixní smlouvy na výpůjčku nebo na nájemní a podnájemní smlouvu.

Nově je pamatováno například na otázku leasingových smluv nebo výhradu vlastnického práva v kupní smlouvě. Podrobně a lépe pak IZ například upravuje i přerušení soudních a jiných řízení po prohlášení konkurzu.

Nová je i právní úprava vymezení řízení, které se prohlášením konkurzu na majetek dlužníka nepřerušují. Jsou to:

- trestní řízení,
- řízení o přestupcích a jiných správních deliktech,
- daňové řízení,
- dědické řízení,
- řízení o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela,
- řízení o výživném nezletilých dětí bez zřetele k tomu, zda v něm dlužník vystupuje jako osoba oprávněná nebo jako osoba povinná,
- řízení ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku, není-li dlužník podnikatelem nebo není-li požadováno peněžité plnění,
- řízení ve věcech ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby, není-li dlužník podnikatelem nebo není-li požadováno peněžité plnění,
- řízení ve věcech obchodního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností, nadačního rejstříku a rejstříku společenství vlastníků jednotek, v těchto řízeních však nelze po prohlášení konkurzu vydat rozhodnutí o změně obchodní firmy nebo názvu dlužníka,
- řízení ve věcech kapitálového trhu,
- řízení o výkon rozhodnutí nebo exekuce,
- řízení, ve kterých je dlužník jediným účastníkem,
- řízení ve věcech vkladu práva k nemovitostem; vklady do katastru nemovitostí však mohou být po prohlášení konkurzu povoleny a zapsány, jen řídí-li se pořadí zápisu dnem, který předchází prohlášení konkurzu,
- řízení u úřadu práce o dlužných mzdových nárocích zaměstnanců dlužníka podle zvláštního právního předpisu,

- řízení o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Dále IZ podrobněji než současná právní úprava obsahuje úpravu účinku prohlášení konkurzu na společné jmění manželů. Smlouvy mezi manžely, které byly uzavřeny po podání insolvenčního návrhu dlužníkem a jde-li o insolvenční návrh věřitele poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, jsou ze zákona prohlášením konkurzu neplatné za podmínky, že se jedná o tyto smlouvy:

- smlouvy o zúžení rozsahu společného jmění manželů,
- smlouvy o rozšíření rozsahu společného jmění manželů, jestliže se na jejich základě stal součástí společného jmění manželů majetek do té doby náležející jen dlužníku,
- smlouvy o rozšíření rozsahu společného jmění manželů, jestliže se na jejich základě staly součástí společného jmění manželů závazky náležející do té doby jen manželu dlužníka,
- dohody o vypořádání společného jmění manželů včetně soudem schváleného smíru.

Po prohlášení konkurzu je k vypořádání společného jmění manželů oprávněn namísto dlužníka insolvenční správce. Vypořádání společného jmění manželů provede insolvenční správce v soudním řízení o vypořádání společného jmění manželů, a to buď v řízení o vypořádání společného jmění manželů zahájeném po prohlášení konkurzu k jeho návrhu, které je vedeno jako incidenční spor u insolvenčního soudu. Anebo v řízení, které již v této věci před prohlášením konkurzu probíhalo.

Dále může insolvenční správce vypořádat společné jmění manželů dohodou o vypořádání společného jmění manželů, kterou uzavře s manželem dlužníka. Ta je účinná, jakmile ji schválí insolvenční soud.

Nově IZ obsahuje oprávnění insolvenčního správce ke zpeněžení zapsaného majetku. Soupis majetkové podstaty je listinou, která insolvenčního správce v rámci konkurzu opravňuje ke zpeněžení zapsaného majetku. Výjimku z této zákonné zásady může stanovit pouze zákon.

Novým institutem je zpráva o hospodářské situaci dlužníka. Tuto zprávu sestaví povinně insolvenční správce ke dni prohlášení konkurzu. Obsahem zprávy je především porovnání majetkové podstaty se závazky dlužníka a vyjádření správce k možnosti dalšího využití dlužníkovy podniku.

Dalším novým institutem je úhrada existenčních potřeb dlužníka. Schůze věřitelů zde rozhodne, zda a v jakém rozsahu se má dlužníku, který je fyzickou osobou, jeho rodině

poskytovat plnění z majetkové podstaty k úhradě jejich odůvodněných existenčních potřeb. Schůze věřitelů tak činí pouze na žádost dlužníka nebo některého z členů jeho rodiny a nikoli z vlastního podnětu.

Co se týče zpeněžení majetkové podstaty, i nadále IZ stanoví taxativně způsoby zpeněžení majetkové podstaty. Výslovně je uvedeno, že o způsobu zpeněžení rozhodne insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru a soudu. Ustanovení, týkající se prodeje mimo dražbu neboli přímého prodeje, se vrací k právní úpravě před 1. 5. 2000 a stanoví, že prodej mimo dražbu kromě souhlasu insolvenčního soudu se děje i se souhlasem věřitelského výboru.

IZ již neomezuje rozsah uspokojení zajištěných věřitelů procentem z výtěžku, který na ně připadá z jejich zajištěných pohledávek. Zákon uvádí, že výtěžek se věřitelům vydá po odečtení nákladů spojených se správou a zpeněžením a po odečtení částky připadající na odměnu správce.

Dále zákon nově omezuje náklady spojené se správou nejvýše v rozsahu 4 % výtěžku zpeněžení. Vyšší náklady lze odečíst pouze se souhlasem zajištěného věřitele.

Pokud jde o přednostní pohledávky, tedy pohledávky, které lze uspokojit před rozvrhem, insolvenční zákon již nečlení věřitele do jednotlivých tříd. Všichni věřitelé zahrnutí do rozvrhu se uspokojují poměrně vzhledem k výši jejich pohledávek tak, jak byla zjištěna.

Nové je i ustanovení o nepatrném konkurzu u. O nepatrný konkurz se jedná v případě, kdy dlužníkem je fyzická osoba, která není podnikatelem nebo osoba, jejíž celkový obrat za poslední účetní období předcházející prohlášení konkurzu nepřesahuje 2 000 000 Kč a jako dlužník nemá více než 50 věřitelů.

Zda se jedná či nejedná o nepatrný konkurz rozhodne vždy usnesením insolvenční soud, a to i bez návrhu. Nepatrný konkurz má určité procesní odlišnosti, například že není volen věřitelský výbor, ale jen zástupce věřitelů. Procesní pravidla jsou v porovnání se standardním průběhem konkurzu výrazně zjednodušena. Proto by mělo být řízení o nepatrném konkurzu rychlé a pružné a díky tomu i v porovnání se standardními konkurzy méně nákladné a efektivnější.

3 Hospodářská kriminalita

3.1 Vymezení hospodářské kriminality

Při vymezení pojmu hospodářská kriminalita se setkáváme s velkým množstvím různorodých definic, které vycházejí z pojetí trestněprávního, kriminalistického nebo kriminologického. Novotný nabízí tři možné úhly pohledu na hospodářskou kriminalitu, a to:³

- hospodářskou kriminalitou je kriminalita zaměřená proti hospodářskému řádu a jeho fungování, při které dochází ke zneužívání hospodářských nástrojů,
- hospodářskou kriminalitou je veškerá kriminalita pachatelů činných v hospodářském životě společnosti,
- hospodářskou kriminalitou je veškerá kriminalita vyskytující se v oblasti ekonomiky a spadají sem nejen trestné činy uvedené v hlavě druhé zvláštní části trestního zákona, ale i vybrané trestné činy hlavy deváté tohoto zákona, pokud se realizují v ekonomice.

Na hospodářskou kriminalitu můžeme pohlížet z několika pohledů. Z pohledu hmotněprávního, z pohledu procesněprávního, z pohledu kriminalistického a z pohledu kriminologického. [2]

V mé práci budu řešit hospodářskou kriminalitu z pohledu hmotněprávního, která je upravena zákonem č. 140/1961 Sb, trestní zákon. Tento zákon nabyl účinnosti 1. ledna 1962. Původní podoba zákona byla měněna a upravována pozdějšími zákony; do listopadu 1989 bylo 8 novelizací, v následujícím období do poloviny roku 2006 došlo k 61 novelizacím. Současný trestní zákon lze považovat za kodex, byť některá ustanovení hmotněprávní povahy jsou obsažena i v jiných zákonech, jako například zákon na ochranu míru.

Trestní zákon se člení na obecnou a zvláštní část. [7] Obecná část obsahuje ustanovení, která jsou společná všem či více trestným činům, vymezuje základy trestní odpovědnosti, otázky související s ukládáním trestů a ochranných opatření, provádí výklad používaných pojmů. Zvláštní část obsahuje katalog trestných činů, které jsou podle příbuznosti rozděleny do dvanácti hlav. Každá tato hlava obsahuje skupinu trestných činů podobného charakteru.

³ Blíže srovnej in Novotný, O.: O otázkách hospodářského trestního práva. Právní praxe, 1997, 6.

3.2 Základní pojmy

Všechny tyto pojmy byly definovány pomocí stejných zdrojů. [2][4]

Trestný čin

Trestný čin je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně.⁴ Nebezpečnost činu představuje tzv. materiální znak trestného činu. Čin může být posouzen jako trestný, jen je-li jeho stupeň nebezpečnosti pro společnost vyšší než nepatrný. Znaky uvedené v zákoně představují tzv. formální znak trestného činu. Jsou vyjádřeny znaky skutkové podstaty, věkem pachatele a jeho přičetnost.

Objekt trestného činu

Objektem trestného činu rozumíme společenské vztahy, zájmy a hodnoty, které jsou chráněny trestním zákonem. Podle stupně obecnosti můžeme rozlišovat objekt:

- obecný-představuje souhrn všech společenských zájmů chráněných zákonem,
- rodový-vyjadřuje nejdůležitější, relativně obecně formulované vztahy,
- druhový-jedná se o skupinu příbuzných chráněných zájmů patřících do téže skupiny,
- skupinový-je to objekt individuální, který je společný určité skupině,
- individuální-představuje výseč vztahů, zájmů nebo hodnot, k jejichž ochraně je dáno určité ustanovení zvláštní části trestního zákona,
- konkrétní-je tvoře jednotlivým vztahem, zájmem či hodnotou, které byly zasaženy konkrétní trestnou činností konkrétního pachatele.

Objektivní stránka

Objektivní stránka charakterizuje čin z vnějšího pohledu a je dána určitými znaky vytvářejícími její strukturu.

Subjekt trestného činu

Subjektem trestného činu je fyzická osoba, která svým jednáním naplní všechny znaky skutkové podstaty. Tato osoba musí mít požadovaný věk, což je 15 let a musí být přičetná. Přičetností se rozumí způsobilost být pachatelem trestného činu. Mít rozumovou schopnost, což znamená rozpoznat nebezpečnost vlastního jednání pro společnost a ovládací schopnost, což je ovládání svého jednání vůlí.

Subjektivní stránka

Subjektivní stránka trestného činu charakterizuje trestný čin z vnitřního pohledu, tj. z hlediska psychiky pachatele.

⁴ § 3 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb, trestní zákon

Tresty

Trest je jedním z právních následků spojených se spácháním trestného činu. Vedle nebo místo trestu může být právním následkem spáchaného trestného činu zejména ochranné opatření nebo povinnost k náhradě škody.

Skutkové podstaty trestných činů týkajících se hospodářské kriminality umožňují uložení těchto trestů.

Trest odnětí svobody - představuje universální druh trestu, který je možné uložit za každý trestný čin. V trestním zákoně jsou vyjádřeny tři formy trestu odnětí svobody, a to trest odnětí svobody, jehož výkon je podmíněně odložen nebo jeho výkon je podmíněně odložen za současného uložení dohledu. Druhou formou je nepodmíněný trest odnětí svobody a třetí výjimečný trest.

Zákaz činnosti - patří k trestům majícím přímo zabránit pachateli v dalším páčání trestné činnosti. Jeho cílem je dočasné vyřazení pachatele z možnosti zastávat a vykonávat určité zaměstnání a ty aktivity, k nimž se vyžaduje určitá morální a odborná způsobilost.

Propadnutí majetku - představuje poměrně přísnou sankci výrazně zasahující do majetkové sféry pachatele.

Peněžité trest - je významnou alternativou ke krátkodobým trestům odnětí svobody. Není určen jen pro postih majetkových trestů, jak by se mnohým mohlo díky jeho majetkové podstatě zdát.

Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty - patří mezi druhy trestů postihující majetek, který je ve vlastnictví pachatele trestného činu. Jeho bezprostředním účelem je zneškodnit věc či jinou majetkovou hodnotu, která by mohla sloužit k dalšímu páčání trestných činů.

Propadnutí náhradní hodnoty - jestliže pachatel věc nebo jinou majetkovou hodnotu, kterou soud mohl prohlásit za propadlou, před uložení trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty zničí, poškodí, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo zúžitkuje, zejména spotřebuje anebo jestliže jinak propadnutí takové věci nebo jiné majetkové hodnoty zmaří, může mu soud uložit propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci nebo jiné majetkové hodnoty.

3.3 Trestné činy hospodářské povahy

3.3.1 Společné rysy hospodářských trestných činů

Zde uvádím některé společné rysy, kterými se vyznačují všechny nebo alespoň většina hospodářských trestných činů. [2]

- Skutkové podstaty jsou obdobně konstruovány a vyznačují se určitou formulační obecností
- Úzká provázanost na řadu mimotrestních norem
- Skutkové podstaty často podmiňují trestnost neoprávněností pachatelova jednání
- Trestní odpovědnost lze dovodit i v případech, kdy trestnímu stíhání nepředcházelo jiné mimotrestní řízení, v němž by bylo zjištěno porušení předpisů a pravidel z jiného právního odvětví
- Značnou část trestných činů lze označit jako trestné činy ohrožovací, kdy k dokonání se nevyžaduje způsobení konkrétní škody a stačí jen ohrožení individuálního objektu
- Přestože se v případě podnikání jedná ve velké míře i o činnost právnických osob, trestní zákon důsledně stojí na individuální trestní odpovědnosti fyzických osob
- Trestní zákon stojí důsledně na zásadě odpovědnosti za vlastní zavinění, neexistuje zde objektivní odpovědnost nebo odpovědnost za cizí zavinění

Trestné činy hospodářské tvoří významnou součást trestního zákona v každé demokratické společnosti, založené na tržním hospodářství. Trestní právo samo o sobě není způsobilé zabránit jevům tvořícím hospodářskou kriminalitu. Působí jen jako podpůrný, ale nenahraditelný prostředek ochrany řádných ekonomických vztahů.

Trestné činy hospodářské jsou uvedeny ve zvláštní části trestního zákona v hlavě druhé. [7] Ta je rozdělena do čtyř oddílů. Dále můžeme trestné činy hospodářské najít i v hlavě deváté téhož zákona, nazvané Trestné činy proti majetku. Trestné činy zařazené do této hlavy trestního zákona chrání majetkové zájmy. Vedle vlastnictví jsou zde chráněna i některá jiná majetková práva a nerušené držení věci, přičemž rozsah chráněných zájmů je v jednotlivých ustanoveních různý.

3.3.2 Trestné činy podle hlavy druhé trestního zákona- trestné činy hospodářské

Trestní zákon tyto trestné činy rozděluje do čtyř oddílů podle podobných skutkových podstat. [7]

Oddíl první: Trestné činy proti hospodářské soustavě

- Neoprávněné podnikání
- Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry
- Poškození spotřebitele
- Porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou
- Porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi
- Porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

Oddíl druhý: Trestné činy proti hospodářské kázní

- Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění
- Porušení povinnosti v řízení o konkurzu
- Porušování závazných pravidel hospodářského styku
- Zneužívání informací v obchodním styku
- Pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě
- Vystavení nepravdivého potvrzení

Oddíl třetí: Trestné činy proti měně a trestné činy daňové

- Padělání a pozměňování peněz
- Udávání padělaných a pozměněných peněz
- Výroba a držení padělatelského náčiní
- Ohrožování oběhu tuzemských peněz
- Padělání a pozměňování známek
- Padělání a pozměňování nálepek k označení zboží nebo předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti
- Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství
- Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na úrazové pojištění, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
- Porušení předpisů o nálepkách k označení zboží
- Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení

Oddíl čtvrtý: Trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži, ochranných známkách, chráněných vzorech a vynálezech a proti autorskému právu, proti právům souvisejícím s právem autorským a proti právům k databázi

- Nekalá soutěž

- Porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu
- Porušování průmyslových práv
- Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

3.3.3 Trestné činy podle hlavy deváté trestního zákona- trestné činy proti majetku

Tyto trestné činy nejsou rozděleny do oddílů. [7] Můžeme zde ale nalézt skupiny trestných činů proti cizím věcem, podvodného charakteru, úpadkové a obecné majetkové trestné činy.

- Krádež
- Zpronevěra
- Neoprávněné užívání cizí věci
- Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru
- Neoprávněné držení platební karty
- Podvod
- Pojistný podvod
- Úvěrový podvod
- Provozování nepoctivých her a sázek
- Podílnictví
- Legalizace výnosů z trestné činnosti
- Lichva
- Zatajení věci
- Porušování povinnosti při správě cizího majetku
- Poškození věřitele
- Zvýhodňování věřitele
- Pletichy v insolvenčním řízení
- Předlužení
- Poškození cizí věci
- Poškození a zneužití záznamu na nosiči informací
- Zneužívání vlastnictví

3.4 Ustanovení o výši škody

Ustanovení o výši škody je společné všem hospodářským trestným činům bez výjimky. Škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč, škodou nikoli malou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 25 000 Kč, větší škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč, značnou škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500 000 Kč a škodou velkého rozsahu se rozumí škoda dosahující nejméně částky 5 000 000 Kč.⁵

Výše způsobené škody je kritériem pro odlišení trestných činů a přestupků. Dále je také okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby.

⁵ § 89 odst. 11 zákona č. 140/1961 Sb, trestní zákon

4 Trestné činy při insolvenční

4.1 Vymezení trestných činů při insolvenční

Skutková podstata těchto trestných činů postihuje jednání vedoucí k úpadku nebo jednání ohrožující zákonná řešení úpadkového stavu podnikatelských subjektů. Informace týkající se objektivní a subjektivní stránky jsou inspirovány společnými zdroji. [5][7]

4.1.1 Porušení povinnosti v insolvenčním řízení, § 126 trestního zákona

Dříve porušení povinnosti v řízení o konkurz u. Ustanovení obsahující skutkovou podstatu, která byla uvedena v odstavci prvním, bylo do trestního zákona vloženo novelou trestního zákona č. 253/1997 Sb., s účinností od 1. ledna 1998. Druhý odstavec a tedy i nová skutková podstata bylo do trestního zákona vložena novelou, provedenou zákonem č. 105/2000 Sb., účinnou od 1.5.2000. Tato ustanovení však byla zrušena účinností nového insolvenčního zákona. Toto nové ustanovení zní následovně:

Kdo v insolvenčním řízení maří nebo ztěžuje výkon funkce insolvenčního správce, a tím ohroží účel insolvenčního řízení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.⁶

Rozbor skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 126 trestního zákona

Objekt trestného činu

Zájem na řádném výkonu funkce správce konkurzní podstaty při výkonu práv a povinností v souvislosti s konkurzem, a tím i následně na náležitém uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku. Dále i zájem na splnění zákonné povinnosti podat návrh na prohlášení konkurzu.

Objektivní stránka

Pachatel po prohlášení konkurzu maří nebo hrubě ztěžuje výkon funkce správce konkurzní podstaty, a tím ohroží úplné a správné zjištění majetku patřícího do konkurzní podstaty nebo zpeněžení tohoto majetku. Dále pachatel nesplní svou zákonnou povinnost podat návrh na prohlášení konkurzu.

⁶ § 126 zákona č. 140/1961 Sb, trestní zákon

Subjekt trestného činu

Kdo maří nebo hrubě ztěžuje výkon funkce správce konkurzní podstaty, a tím ohrožuje úplné a správné zjištění majetku patřícího do konkurzní podstaty nebo zpeněžení tohoto majetku. Dále kdo nesplní svou zákonnou povinnost podat návrh na prohlášení konkurzu.

Subjektivní stránka

Je vyžadováno úmyslné zavinění, může jít o úmysl přímý nebo nepřímý.

Nezákonné činnosti vedoucí ke ztížení či znemožnění výkonu konkurzu u: [7]

- maření výkonu funkce správce konkurzní podstaty,
- hrubé ztěžování výkonu funkce správce konkurzní podstaty,
- nepodání návrhu na prohlášení konkurzu,
- zbytečný odklad splnění povinnosti podat návrh na prohlášení konkurzu.

4.1.2 Poškozování věřitele, § 256 trestního zákona

Rozbor skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 256 trestního zákona

Objekt trestného činu

Právo věřitele na uspokojení jeho pohledávky.

Objektivní stránka

Zahrnuje dvě formy jednání a to:

- poškozování vlastního věřitele – jednání se dopouští sám dlužník,
- poškozování cizího věřitele – jednání se dopouští jiná osoba než dlužník.

Pachatel zmenšuje dlužníkům majetek, respektive hodnotu dlužníkovy majetku, z něhož by se mohl věřitel uspokojit. Dále jednání pachatele spočívá v maření možnosti soudu zjistit skutečnou hodnotu dlužníkovy majetku, což může vést následně i k částečnému nebo úplnému zmaření uspokojení věřitele.

Subjekt trestného činu

Pouze dlužník, nebo kdokoli jiný než dlužník.

Subjektivní stránka

Je vyžadováno úmyslné zavinění, může jít o úmysl přímý nebo nepřímý. Dlužník nebo kdokoli jiný než dlužník jedná v úmyslu vyhnout se plnému uspokojení věřitele, případně činí skutečné či fiktivní dispozice se svým majetkem. Jde o poškozování cizího věřitele, které je zvláštní formou pomoci dlužníkovi. Není důležité, zda o jednání pachatele dlužník věděl či nikoli.

Nezákonné činnosti dlužníků vedoucí k poškození věřitele: [7]

- zmaření nebo částečné zmaření uspokojení věřitele,
- zničení části svého majetku,
- poškození části svého majetku,
- zatajení části svého majetku,
- zcizení části svého majetku,
- učinění části majetku neupotřebitelnou,
- odstranění části majetku,
- předstírání neexistujícího práva nebo závazku,
- uznání neexistujícího práva nebo závazku,
- zdánlivé zmenšení majetku,
- uplatnění neexistující pohledávky.

4.1.3 Zvýhodňování věřitele, § 256a trestního zákona

Rozbor skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 256a trestního zákona

Objekt trestného činu

Právo věřitele na uspokojení jeho pohledávky.

Objektivní stránka

Dlužník zmaří uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodní jiného věřitele. Předpokladem je mnohost věřitelů a situace, kdy dlužník není schopen plnit své splatné závazky. Celkový stav majetku pachatele se nemění, ale je použit k uspokojení věřitelů nerovnoměrně.

Subjekt trestného činu

Pachatelem může být jen dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky. Důvody, proč není schopen plnit, nejsou z hlediska trestní odpovědnosti rozhodující. Zvýhodněný věřitel může být také trestně odpovědný jako návodce k trestnému činu dlužníka, jestliže se přičinil o to, že se dlužník rozhodl uspokojit právě jeho na úkor ostatních věřitelů.

Subjektivní stránka

Je vyžadováno úmyslné zavinění, může jít o úmysl přímý nebo nepřímý. Pachatel tedy musí jednat se záměrem vyhnout se poměrnému uspokojení ostatních věřitelů a chce tím alespoň částečně zmařit uspokojení jejich pohledávek.

Nezákonné činnosti dlužníků vedoucí ke zvýhodnění věřitele: [7]

- zmaření uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného,

- nepoměrné a nerovnoměrné uspokojení věřitelů,
- upřednostnění věřitele,
- dodatečné zajištění pohledávky.

4.1.4 Pletichy při insolvenčním řízení, § 256b trestního zákona

Do 1.1.2008 se skutková podstata nazývala Pletichy při řízení konkurzním a vyrovnávacím. S platností nového zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), došlo ke změně jejího znění, které je následující:

- (1) Kdo jako věřitel v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit majetkový nebo jiný prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo věřiteli v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch.
- (3) Odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem bude potrestán, kdo jako insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit pro sebe nebo jiného ke škodě věřitelů majetkový nebo jiný prospěch, který mu nepřísluší.
- (4) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 značnou škodu.
- (5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 škodu velkého rozsahu.⁷

Rozbor skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 256b trestního zákona

Objekt trestného činu

Právo věřitele na uspokojení jeho pohledávky.

Objektivní stránka

Skutková podstata rozlišuje tzv. pasivní, aktivní a zvláštní pasivní úplatkářství. Pasivním úplatkářstvím rozumíme věřitelovo přijetí či nechání si slíbit majetkový nebo jiný prospěch. Aktivním úplatkářstvím rozumíme poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení majetkového nebo jiného prospěchu věřiteli. Zvláštním pasivním úplatkářstvím rozumíme konání insolvenčního správce nebo jiného člena věřitelského výboru, a to přijetí či nechání si slíbit majetkový nebo jiný prospěch.

⁷ § 256b odst. 1-5 zákona č. 140/1961 Sb, trestní zákon

Subjekt trestného činu

Věřitel, kdokoli mimo věřitele, insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů v insolvenčním.

Subjektivní stránka

Je vyžadováno úmyslné zavinění, může jít o úmysl přímý nebo nepřímý.

Nezákonné činnosti při insolvenčním řízení: [7]

- přijetí majetkového nebo jiného prospěchu,
- nechání si slíbit majetkový nebo jiný prospěch,
- poskytnutí majetkového nebo jiného prospěchu,
- nabídnutí majetkového nebo jiného prospěchu,
- slíbení majetkového nebo jiného prospěchu.

4.1.5 Předlužení, § 256c trestního zákona

Rozbor skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 256c trestního zákona

Objekt trestného činu

Zájem na tom, aby každý nakládal zodpovědně se svým majetkem či poskytnutým úvěrem a snažil se tak předejít vlastnímu předlužení, které následně postihuje jeho stávající nebo i budoucí věřitele. Dále je zájem na tom, aby dlužník ve stavu předlužení nezhoršoval svoji majetkovou situaci tím, že by přijímal nové závazky nebo zřizoval nové zástavy. Jde tedy o ochranu jak současných tak budoucích věřitelů dlužníka, který je předlužen.

Objektivní stránka

Pachatel si přivodí předlužení nepřiměřeným vydáním, nezákonným spravováním majetku, neúčelným užíváním úvěrů, nepoměrným poskytováním půjček vůči jeho majetkovým poměrům, rizikovým obchodem a dalšími příčinami, bez nichž by nedošlo k předlužení. Dále, ač pachatel ví, že je předlužen, přijme nový závazek nebo zřídí zástavu.

Subjekt trestného činu

Kdokoli, kdo si přivodí předlužení. Pokud se do stavu předlužení dostane právnická osoba, trestní odpovědnost nese fyzická osoba, která za právnicko osobu jednala.

Subjektivní stránka

Je vyžadováno úmyslné zavinění, může jít o úmysl přímý, nepřímý nebo o vědomou nedbalost.

Nezákonné činnosti vedoucí k předlužení: [7]

- nepřiměřeném vydání,
- nezákonném spravování majetku,
- neúčelné užívání úvěrů,
- nepoměrné poskytováním půjček vůči svým majetkovým poměrům,
- rizikový obchod,
- přijmutí nového závazku,
- zřízení zástavy.

4.1.6 Pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě, § 128a, b, c trestního zákona

Rozbor skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 128a, b, c trestního zákona

Objekt trestného činu

Zájem na ochraně řádného a zákonného provedení jakékoli veřejné soutěže nebo veřejné dražby.

Objektivní stránka

Pachatel, který je účasten organizování soutěže či dražby, sjedná soutěžiteli nebo účastníku dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných soutěžících. Dále se dopustí pletich uvedených níže.

Subjekt trestného činu

Ten, kdo má určité pravomoci při organizování veřejné soutěže nebo veřejné dražby. Dále ten, kdo je účastníkem veřejné soutěže či dražby a nebo kdokoli jiný, který napomáhá osobě zúčastněné.

Subjektivní stránka

Je vyžadováno úmyslné zavinění, může jít o úmysl přímý, nepřímý

Nezákonné činnosti omezující řádné a zákonné provedení veřejné soutěže a veřejné dražby: [2]

- násilné přinucení jiného účastníka ke zdržení se účasti,
- poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení majetkového či jiného prospěchu za zdržení se účasti,
- požádání nebo přijmutí majetkového či jiného prospěchu za zdržení se účasti.

4.2 Nejznámější kauzy

4.2.1 Kauza Berka

Nejvíce medializovanou kauzou týkající se pletich ohledně konkurzů je bezpochyby kauza konkurzního soudce Jiřího Berky. Průběh této kauzy můžeme sledovat v nejednom novinovém článku či televizních relacích. Tato média mi sloužila jako podklad pro níže uvedený popis kauzy. [11-17]

Všichni zúčastnění zatím nebyli obviněni, proto na ně pohlížíme, podle presumpce nevinny, jako na nevinné.

Začátkem roku 2004 se stal soudce Jiří Berka prvním českým soudcem, obviněným ze zločinného spolčení. Spolu se správcem konkurzní podstaty Danielem Thonatou, jeho zástupcem Petrem Tuhým, zaměstnancem zpeněžování podstaty Luborem Kindlem a soudním znalcem Martinem Jurenkou je podezřelý z toho, že jako členové organizované skupiny vytunelovali podniky ZKL Klášterec nad Ohří a Stavební podnik Ralsko. Mělo se jim to podařit tak, že nejprve odkoupili pohledávky vytipovaných podniků, poté je z pozice věřitelů a s pomocí konkurzního soudce Jiřího Berky přivedli do konkurzu, načež po vyhlášení úpadku byly pohledávky uplatněny u konkurzního správce.

Součástí komplotu mělo být, že u jmenovaných podniků soudce Jiří Berka vždy ustavil téhož správce konkurzní podstaty, jež je nyní rovněž obviněn. Podle policie se na spolčení podílel i soudní znalec, který podhodnocoval rozprodávaný majetek. Tímto způsobem měli způsobit škodu 76 miliónů korun, přičemž policie uvádí, že jejím zásahem bylo zabráněno škodě ve výši dalších přes 200 miliónů.

Policisté z Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality se na soudce Jiřího Berku zaměřili již v roce 2002, kdy šlo o podezření ze zneužívání pravomoci veřejného činitele. Poté se Jiří Berka dostal do centra pozornosti vyšetřovatelů v souvislosti s nestandardním a řadou podivných okolností opředěným způsobem, jakým zkrachovala v dubnu 2003 Union banka. Tehdy soudce Jiří Berka rozhodl o vyhlášení konkurzu jen pár hodin poté, co byl tento návrh odložen do podatelny. Za čtyři dny se ukázalo, že rozhodoval nejen rychle, leč i na základě zfalšovaných dokumentů.

Kauza konkurzního soudce Jiřího Berky a spol. zasáhla Úřad vlády a Národní bezpečnostní úřad (NBÚ). Policie podezírala dva vysoké představitele úřadů z toho, že ovlivňovali průběh trestního řízení, a to zneužíváním svého pracovního zařazení ke shromažďování osobních údajů o osobách, podílejících se na odhalování a dokumentaci trestné činnosti obviněného Jiřího Berky a spol. Šlo o vedoucího kanceláře ředitele NBÚ

Vladimíra Šišu a náměstka místopředsedy vlády Petra Mareše, Františka Kozla. Náměstek František Kozel je podezřelý, že činil kroky, jejichž cílem bylo zbavit svého zetě Petra Tuhého obvinění. Nadřízení pracovníci obou podezřelých, tedy místopředseda vlády Petr Mareš (Unie svobody) a šéf NBÚ Jan Mareš byli o chystaných úkonech informováni předem. K nutnosti provedení úkonů se postavili transparentně a umožnili jejich hladký průběh.

V kauze konkurzního soudce Jiřího Berky padla v květnu roku 2004 další obvinění. Čtyřem již stíhaným mužům včetně Jiřího Berky přibyla obvinění za konkurz Zbrojovky Brno a mostecké společnosti Retema. Nově stíhanými byli prorektor soukromé Vysoké školy Karla Engliše v Brně Vladislav Větrovec a správkyně konkurzní podstaty firmy Retema Marta Čiháková. Vladislav Větrovec zároveň pracoval jako člen rozkladové komise Národního bezpečnostního úřadu (NBÚ). Stíhání všech bylo zahájeno na základě pokynu státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze. Obvinění bylo rozšířeno správci konkurzní podstaty Danielu Thonatovi, jeho zástupci Petru Tuhému a zaměstnanci zpeněžování podstaty Luboru Kindlovi. Rozšíření obvinění soudce Jiřího Berky musel podepsat prezident a poté premiér.

Vladislav Větrovec byl obviněn z účasti na zločinném spolčení. Podle některých informací byl hlavním organizátorem trestné činnosti gangu, který aranžoval krachy ve vybraných firmách. Tím se organizovaná skupina podle policie dostávala k majetkům za stovky milionů, které pak pod cenou rozprodávala. Vladislav Větrovec byl obviněn nejen kvůli konkurzu Zbrojovky a Retemy, ale také za Union banku, ZKL Klášterec nad Ohří a Stavební podnik Ralsko. Policie dosud vyčíslila škodu za ZKL a Ralsko na 75 milionů korun, za Zbrojovku přes 15 milionů korun a za Retemu na více jak 19 milionů korun.

V lednu 2006 poprvé padla obvinění i za korupci. Stíhán byl i bývalý sekční šéf Národního bezpečnostního úřadu (NBÚ) Vladimír Šiša. Úplatky mu podle policie dával údajný organizátor skupiny, již dříve obviněný Vladislav Větrovec a Jan Harangozzo. Nová obvinění vyplynula z odposlechlů, které policie pořídila při vyšetřování Jiřího Berky. Vladislav Větrovec a Jan Harangozzo podle obvinění nabízeli Vladimíru Šišovi finanční prostředky, šperky a bezplatné zapůjčení auta Škoda Octavia. Vladimír Šiša jim prý za úplatky slíbil, že bude ovlivňovat osoby, které byly či měly být podrobeny bezpečnostním prozkám či pohovorům. Šlo zejména o policisty z protikorupční policie, kteří vyšetřovali kauzu zmanipulovaných konkurzů. Vladislav Větrovec a Jan Harangozzo prý chtěli například informace o nasazených odposleších.

Vladimír Šiša podle obvinění nakonec přijal „odměny“ v celkové výši 400.000 korun. A některé příslibené služby údajně splnil. Například prý umožnil vstup do NBÚ nepovolaným

osobám, které potom na místě ovlivňoval a zastrašoval. Vladislavu Větrovcovi a Janu Harangozzovi také podle policie předával informace ze služebních jednání a schůzek svých i šéfa NBÚ.

V souvislosti s kauzou byl nucen k rezignaci šéf Národního bezpečnostního úřadu Jan Mareš, byl odvolán místostarosta Lovosic Miroslav Závada a o talár soudce pražského vrchního soudu dočasně přišel Zdeněk Sovák. Všechny tři muže a jejich problémy spojovaly policejní odposlechy jejich telefonních rozhovorů s údajným organizátorem zmanipulovaných konkurzů Vladislavem Větrovcem.

V září roku 2007 se po pěti měsících před tábořský krajský soud vrátili obvinění v kauze ústeckého konkurzního soudce Jiřího Berky. Předseda senátu Jiří Bernát vedl hlavní líčení do poloviny prosince, poté případ o nevyjasněných konkurzech předal kolegovi Zdeňku Kučerovi, náhradnímu soudci v případě.

Konkurzní správce Daniel Thonat policistům popsal způsob, jakým skupina manipulovala s konkurzy. Policie jej proto vede jako takzvanou chráněnou osobu a jeho fotografie nesmí být zveřejněny.

4.2.2 Kauza pochybného konkurzu rybí továrny

Další, zatím neuzavřenou kauzou, je prohlášení pochybného konkurzu na rybí továrnu v Severních Čechách. I zde jsou informace čerpání z médií. [16] Všichni zúčastnění zatím také nebyli obviněni, proto na ně stále pohlížíme jako na nevinné.

Rybí továrnu provozoval jménem norské firmy od roku 1994 právě její zástupce Edvard Stolba. Podnik s osmdesáti zaměstnanci stál v Žalhosticích na břehu Labe mezi Litoměřicemi a Lovosicemi. Po povodních v roce 2002 se Norové rozhodli postavit novou výrobní halu v Mlékojedech na protějším labském břehu.

Bylo to nutné i z toho důvodu, že potravinářské podniky musely přistoupit na evropské normy. Zkušební provoz v Mlékojedech začal v červnu 2004, koncem téhož roku ale firma skončila v konkurzu.

Norové tvrdí, že šlo o jednoznačný konkurzní podvod. Oslovené české úřady, které v příběhu sehrály roli, mluví o nešťastné souhře okolností. Faktem ale je, že konkurz skutečně provázely nestandardní okolnosti.

Vše začalo osobním sporem mezi Edvardem Stolbou a policistou Jaroslavem Vydrrou o ženu. Krátce po jedné jejich hádce policista sepsal úřední záznam, podle kterého Edvarda Stolbu vyšetřuje kvůli podezření z pojistného podvodu při požáru staré továrny v Žalhosticích. A poslal přípis do ČSOB, která podnikání Norů úvěrovala.

Edvard Stolba z úvěrového podvodu nikdy nebyl obviněn, ale přesto ústecká pobočka ČSOB vypověděla Norům úvěrovou smlouvu a žádala svých šestnáct miliónů v krátkém termínu zpět.

Úvěr pro Nory už ale zachráněn nebyl. ČSOB uplynulých čtrnáct dní odmítala osvětlit, proč požadovala vrácení peněz v tak krátké době. Chybu ale banka nepřipouští, argumentuje, že rozhodnutí bylo přiměřené okolnostem a v souladu se zákony. "Na řešení tohoto případu se vztahuje bankovní tajemství, tudíž nemůžeme sdělit jakékoli podrobnosti," tvrdí mluvčí Marek Roll.

K potížím s financováním továrny přispěla i skutečnost, že Norové přišli o slíbenou třicetimiliónovou dotaci z Evropské unie. Na tom se zase podepsaly soudní průtahy při navyšování jmění norské společnosti.

Aby mohli Norové využít evropské peníze, dohodli se s irskou společností Norfish, že do jejich podniku vstoupí a přinese s sebou právě evropskou dotaci. Ta se musela vyčerpat do září 2004. Jenže české soudy nebyly schopny za deset měsíců zapsat změny do obchodního rejstříku, konkrétně navýšení jmění norské firmy.

Případ putoval z ústeckého soudu na vrchní, a když byl nakonec vklad úředně schválen, bylo to dva měsíce po termínu, do kterého bylo možné dotaci čerpat. Soudy ale odmítají, že by v jejich postupu byl jakýkoli záměr Nory poškodit.

Po neúspěchu s dotací se továrna na ryby dostala do tak velké finanční tísně, že na ni soud vyhlásil konkurz. V něm pak byla továrna za zlomek své skutečné ceny prodána.

Správce konkurzní podstaty, který měl kauzu na starost, nepřímo říká, že Norové byli v této kauze skutečně poškozeni. "Nárokům norské strany se nedivím, ale nevím, jestli někdo chtěl spáchat trestný čin," uvedl konkurzní správce Jaromír Vašek.

Spor s policistou, zdržení při zápisu do obchodního rejstříku a překvapivě rychlý postup ČSOB podle správce mohla být jen shoda nešťastných lidských okolností.

Norové přišli o továrnu během pochybného konkurzu jejich společnosti Rybenor, která fabriku vlastnila. Tržní hodnota společnosti dosahovala 170-ti miliónů, noví majitelé ji získali za pouhých 9 miliónů korun.

Stejně tak jako konkurz i samotný prodej společnosti s továrnou provázejí pochybení státních úředníků. Jen díky nim bylo možné srazit cenu prodávané fabriky na devět miliónů. Lidé, kteří firmu a továrnu v roce 2006 získali, mají dobré kontakty s vládní ODS. Někteří z těch, co na konkurzu vydělali, stranu dokonce přímo reprezentují, jako například krajský manažer ODS Pavel Vilím.

Kvůli konkurzu společnosti se už norští majitelé továrny rozhodli vyvolat arbitrážní řízení. Žaloba na Českou republiku o 330 miliónů byla podána koncem roku 2007.

Teprve zatčení konkurzního správce Jana Zedníčka s půl milionem v ruce přimělo úřady, aby se začaly zabývat pochybnými okolnostmi samotného konkurzu. Vyšetřování je ale zatím v počátcích a nepokročilo do takového stadia, aby mohl být někdo obviněn.

V březnu letošního roku kauza zmanipulovaného konkurzu severočeské továrny na zpracování ryb se začíná rozrůstat. Policie v ní rozdala další obvinění kvůli korupci. Jsou jimi dva Zedníčkovi společníci z firmy, kteří konkurz podniku řídili. Případ současně směřuje k soudu, policie si je obviněním jista a nechystá se je zrušit. Vyšetřuje i okolnosti samotného konkurzu u podniku.

4.2.3 Další kauzy

Další kauzou, která se začala vyvíjet v březnu letošního roku, je podezření senátora Josefa Novotného o působení mafie na brněnském soudu. [18]

Všichni zúčastnění zatím nebyli obviněni, proto na ně pohlížíme, podle presumpce nevinny, jako na nevinné.

Tato mafie je prý srovnatelná, ne-li větší než Jiřího Berky. Proto podal protikorupční policii trestní oznámení kvůli údajným šesti pochybným konkurzům, o nichž rozhodoval Krajský soud v Brně. Z pochybení obvinil i soudkyni Evu Krčmářovou. Nelíbilo se mu její přidělování konkurzních kauz. Trestní oznámení se ale netýkalo pouze jí, ale i dalších osob, které mohly být podle Josefa Novotného do pochybných konkurzů zapojeny. Mezi ně mohou patřit pracovníci dražebních firem a konkurzní správci.

5 Zhodnocení hospodářské kriminality

5.1 Situace v ČR

Co se týče hospodářských trestných činů při insolvenční, není situace tak alarmující jako u ostatních hospodářských trestných činů jako jsou například krádež, zpronevěra a podvod různého druhu. To však neznamená, že by tyto trestné činy nebyly „noční můrou“ pro Policii ČR. Finanční škody způsobené těmito trestnými činy jsou obrovské a jejich návratnost je téměř žádná, což je vidět z grafu, uvedeného později.

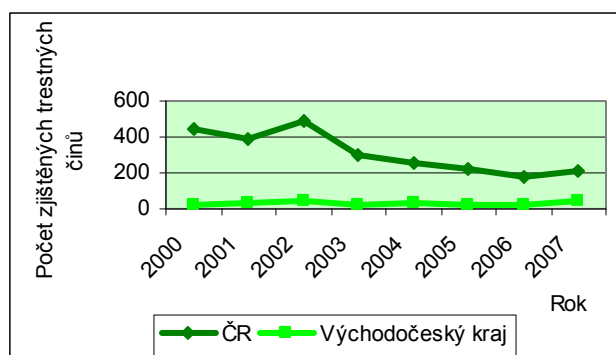
Pro vytvoření níže uvedených tabulek a grafů byl použit společný zdroj. [19]

5.1.1 Vývoj jednotlivých trestných činů při insolvenční v České republice a východočeském kraji za období od roku 2000 do roku 2007

1. Trestný čin poškozování věřitele

Tab.1: Počet TČ poškozování věřitele od 2000-07

Rok	ČR	Východočeský kraj
2000	449	26
2001	388	28
2002	493	39
2003	305	24
2004	261	34
2005	221	26
2006	174	26
2007	209	43

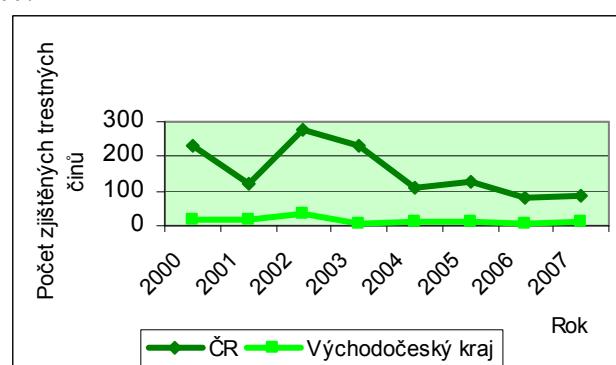

Obrázek 1: Vývoj TČ poškozování věřitele v ČR a Východočeském kraji

2. Trestný čin zvýhodňování věřitele

Tab.2: Počet TČ zvýhodňování věřitele od 2000 do 2007

Rok	ČR	Východočeský kraj
2000	233	17
2001	123	16
2002	275	34
2003	233	6
2004	109	13
2005	126	13
2006	82	8
2007	88	10

Obr.2: Vývoj TČ zvýhodňování věřitele v ČR a Východočeském kraji

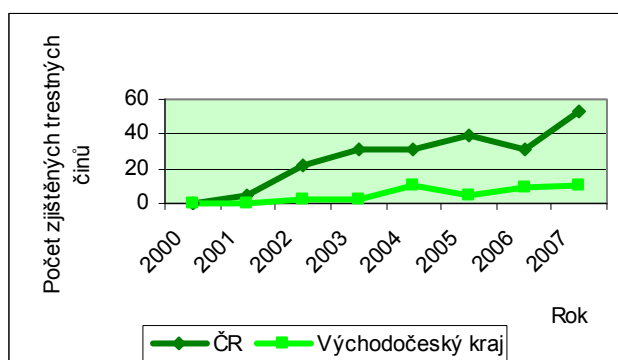
Co se týče celorepublikové statistiky, u obou těchto trestných činů vidíme, že jejich počet má od roku 2002 sestupnou tendenci. Je to způsobeno preventivními opatřeními policistů.

Ve východočeském kraji počet těchto trestných činů není nijak velký. Trestný čin poškozování věřitele tvoří asi 1/15 z celkového množství těchto trestných činů a trestný čin zvýhodňování věřitele asi 1/10. Nejvýraznější je rok 2002 stejně jako v celorepublikovém měřítku. Avšak u trestného činu poškozování věřitele sledujeme ve východočeském kraji vysoký nárůst i v roce 2007, téměř 1/4 z celorepublikového množství.

3. Trestný čin předlužení

Tab.3: Počet TČ předlužení od 2000 do 2007

Rok	ČR	Východočeský kraj
2000	0	0
2001	5	0
2002	22	2
2003	31	2
2004	31	10
2005	39	5
2006	31	9
2007	53	10

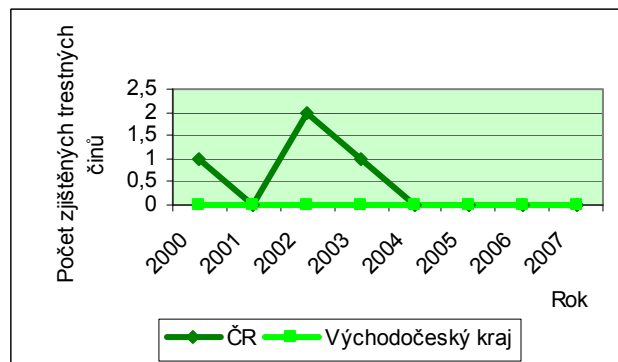
Obr.3: Vývoj TČ předlužení v ČR a Východočeském kraji

Počet těchto trestných činů má vysoce vzestupnou tendenci. Je to způsobeno především vysokými půjčkami u bank, nejistými investicemi a snahou co nejrychleji zbohatnout. Ve východočeském kraji se tento trestný čin vyskytuje dosti často.

4. Trestný čin pletichy při insolvenčním řízení

Tab.4: Počet TČ pletichy při insolvenčním řízení od 2000 do 2007

Rok	ČR	Východočeský kraj
2000	1	0
2001	0	0
2002	2	0
2003	1	0
2004	0	0
2005	0	0
2006	0	0
2007	0	0

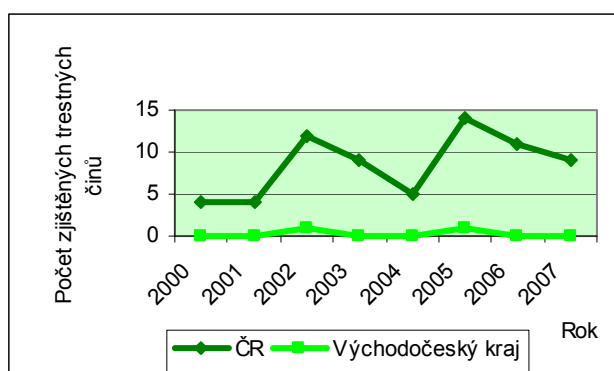
Obr.4: Vývoj TČ pletichy při insolvenčním řízení v ČR a Východočeském kraji

Tento trestný čin se u nás téměř nevyskytuje. Je to tím, že konkurzů u nás stále ubývá. Vlna bankrotů českých podniků vrcholila kolem roku 2000, kdy za dvanáct měsíců přivedly dluhy do bankrotu více než dva a půl tisíce firem. S výjimkou Prahy nejvíce firem krachuje v regionech s vysokou nezaměstnaností, což se netýká Východočeského kraje.

5. Trestný čin pletichy při veřejné soutěži a dražbě

Tab.5: Počet TČ pletichy při veřejné soutěži a dražbě od 2000 do 2007

Rok	ČR	Východočeský kraj
2000	4	0
2001	4	0
2002	12	1
2003	9	0
2004	5	0
2005	14	1
2006	11	0
2007	9	0

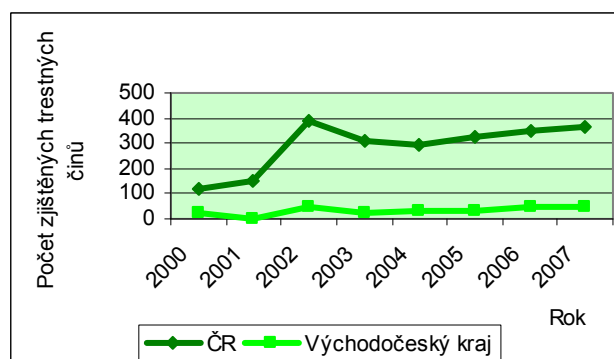
Obr.5: Vývoj TČ pletichy při veřejné soutěži a dražbě v ČR a Východočeském kraji

Počet dražeb, stejně jako objem draženého majetku, v České republice rok od roku klesá. I když jde o poměrně průhledný proces, institut dobrovolné veřejné dražby stále není širokou veřejností považován za efektivní prostředek zpeněžení majetku. Proto i počet trestných činů je nízký. Ve Východočeském kraji se vyskytuje pouze výjimečně.

6. Trestný čin porušení povinnosti v insolvenčním řízení

Tab.6: Počet TČ porušení povinnosti v insolvenčním řízení od 2000 do 2007

Rok	ČR	Východočeský kraj
2000	122	24
2001	154	1
2002	387	48
2003	311	23
2004	294	34
2005	322	34
2006	346	45
2007	368	51

Obr.6: Vývoj TČ porušení povinnosti v insolvenčním řízení v ČR a Východočeském kraji

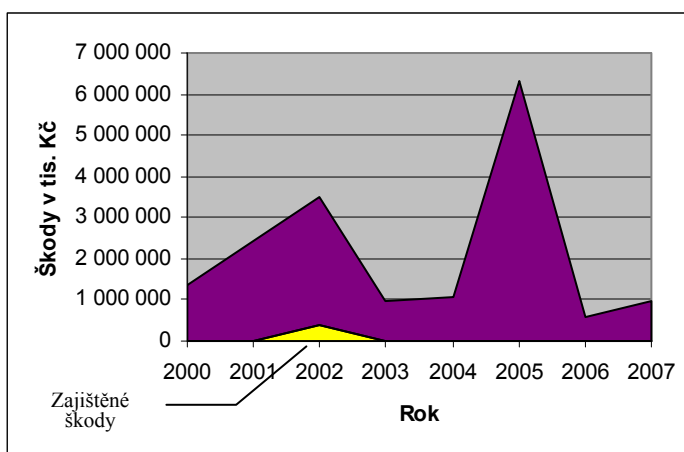
Počet těchto trestných činů má v posledních letech mírně vzestupnou tendenci. Velké množství podniků se díky předlužení dostává do konkurzu. Avšak konkurzů celkově ubývá.

V roce 2004 byly jednotlivé kraje posíleny specialisty na konkurzy, kteří jsou zaměřeni na vstup do konkurzů. Právě proto, dle mého názoru, roste počet zjištěných trestných činů.

5.1.2 Škody způsobené trestnými činy při insolvenční

Tab.7: Počet škod způsobených TČ při insolvenční od 2000 do 2007

Rok	Škody v tis. Kč	
	celkem	zajištěné
2000	1348398	327
2001	2418631	5 199
2002	3149185	373 506
2003	962401	0
2004	1090447	520
2005	6338559	0
2006	605140	300
2007	972816	0

Obr.7: Vývoj škod způsobených TČ při insolvenční od 2000 do 2007

Zde můžeme vidět, že způsobené škody trestných činů při insolvenční, jak jsem již zmínila, jsou opravdu veliké. To proto, že se většinou jedná o velké firmy nemalého majetku, s kterým se nezákonně disponuje.

O škodách sice víme, avšak jejich zajištění je složité. Celková návratnost není ani 3%.

5.1.3 Prevence kriminality

Česká republika se snaží omezit kriminalitu pomocí preventivní politiky. [19] Ta představuje ofenzivní strategii kontroly kriminality, jež spoléhá především na nerepresivní prostředky. Okruh subjektů preventivní politiky zahrnuje mimo orgány činné v trestním řízení, jako je systém justice, policie, státní zastupitelství, soudy a vězeňství, i další instituce. Těmi jsou nerepresivní orgány veřejné správy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty a jednotlivé občany.

Prevence kriminality je organizována na třech úrovních.

1. Na meziresortní úrovni - těžiště meziresortní spolupráce spočívá ve vytváření preventivní politiky vlády ve vztahu k tradiční kriminalitě a koordinace preventivních činností jednotlivých resortů a podněcování aktivit nových.

2. Na rezortní úrovni - programy prevence kriminality vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy a ovlivňují tvorbu příslušné legislativy.

3. Na místní úrovni - podstatou je optimální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby i možnosti. Jsou do ní zapojeny orgány veřejné správy, police, nevládní organizace a další instituce působící v obcích.

5.1.4 Odbor mezinárodní policejní spolupráce (OMPS)

Dalším prostředkem snížení kriminality v České republice je Odbor mezinárodní policejní spolupráce. [19] Je odborem Policejního prezidia České republiky, v jehož kompetenci je koordinace mezinárodní policejní spolupráce Policie České republiky se zahraničními partnery uskutečňované v rámci mezinárodních organizací a institucí podílejících se na prosazování práva.

OMPS sdružuje

- INTERPOL
- SIRENE
- EUROPOL
- Oddělení pro zahraniční styky
- Organizační oddělení

INTERPOL

Mezinárodní organizace kriminální policie - INTERPOL je největší policejní organizací na světě a jako mezinárodní mezivládní organizace zabezpečuje policejní spolupráci v kriminálně-policejní oblasti mezi smluvními státy organizace. V současné době sdružuje INTERPOL 184 členských států.

INTERPOL funguje 24 hodin denně, 365 dní v roce. Ke své činnosti využívá čtyř oficiálních jazyků: angličtina, francouzština, španělština, arabština. Generální sekretariát INTERPOLu sídlí od roku 1989 ve francouzském Lyonu. Každá země staví činnost Národní ústředny INTERPOLu (NUI) na svých policistech.

V souladu se Statutem INTERPOLu je hlavním úkolem zabezpečování spolupráce členských států v boji proti trestné činnosti při plném respektování priorit národního zákonodárství té či oné země a jejich závazků plynoucích z mezinárodních smluv.

Národní centrála SIRENE

Národní centrála SIRENE (dále jen NC SIRENE) je národním ústředním bodem pro výkonnou schengenskou spolupráci. Je partnerským pracovištěm pro ostatní SIRENE v členských státech EU (a navíc v Norsku, Islandu a do budoucna i ve Švýcarsku). Plní úkoly ústředního místa České republiky pro přeshraniční sledování, pronásledování a Evropský zatýkáací rozkaz.

NC SIRENE zajišťuje nepřetržitou službu a je tak neustále k dispozici pro potřeby především orgánů činných v trestních řízení.

EUROPOL

Europol, Evropský policejní úřad byl zřízen v roce 1992 s cílem napomáhat členským státům EU v užší a účinnější spolupráci, při předcházení mezinárodního organizovaného zločinu a v boji s ním, zejména proti:

- obchodování s drogami,
- sítím nedovoleného přistěhovalectví,
- nedovolenému obchodování s vozidly,
- nedovolenému obchodování s lidmi včetně boje proti dětské pornografii,
- padělání peněz a dalších platebních prostředků,
- nedovolenému obchodování s radioaktivními a jadernými látkami,
- terorismu.

Orgány Europolu jsou správní rada, ředitel, finanční kontrolor a finanční výbor. Správní radu tvoří jeden zástupce z každého členského státu, který má jeden hlas. Správní radě předsedá představitel členského státu, který zároveň předsedá Radě EU.

V čele Europolu stojí ředitel, který je legální zástupce Europolu a ve styku navenek vystupuje jako jeho statutární představitel. Finanční kontrolor provádí kontrolu závazků, vyplacených částek a zjišťování a vybírání příjmů. Finanční výbor tvoří jeden zástupce z každého členského státu, který je odborníkem na otázky rozpočtu.

6 Závěr

Bakalářská práce se zabývá tématem insolvenčního řízení a trestných činů při insolvenční.

Při řešení zvoleného problému jsem použila metody komparace původního zákona o konkurzu a vyrovnání s novým Insolvenčním zákonem. Dále metody popisu průběhu insolvenčního řízení a metody hodnocení situace v ČR. Hlavními informačními zdroji, použitými při zpracování práce, byly zákony, odborný časopis a literatura a internetové zpravodajství.

Výsledkem mé práce bylo přiblížení problematiky týkající insolvenčního řízení, popsání jednotlivých postupů při řešení úpadku, seznámení s trestnými činy při insolvenční a s jejich hlavními znaky, dále zhodnocení situace v České republice a vývoj od roku 2000. Také jsem popsala způsoby prevence používané Policií ČR a ministerstva vnitra a spolupráci s ostatními, nejen evropskými zeměmi.

Má práce má spíše teoretický význam pro čtenáře. Mou práci bych doporučila velkému okruhu čtenářů. Je významná jak pro studenty, běžné občany, tak pro podniky, kterým úpadek hrozí.

Stanovené cíle bakalářské práce byly, podle mého názoru, splněny.

Literatura

1. DRAŠTÍK, A., HASCH, K., KUČERA, P., RIZMAN, S.: Přehled judikatury-Trestné činy hospodářské. Praha: ASPI, a. s., 2005. ISBN 80-7357-141-2.
2. FRYŠTÁK, M.: Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2007. ISBN 978-80-87071-18-2.
3. KOZEL, R.: Problémy konkurzního řízení a jejich řešení. Praha: Linde Praha a.s., 2003. ISBN 80-7201-400-5.
4. ŠÁMAL, P., PÚRY, F., SOTOLÁŘ, A., ŠTENGLOVÁ, I.: Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 80-7179-493-7.
5. ULRICH, P.: Úpadkové trestné činy a jejich dokumentace. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002.
6. Konkurz a vyrovnání, insolvence 2008, ochrana hospodářské soutěže, veřejná podpora. Edice UZ. Ostrava: Sagit, 2007. ISBN 978-80-7208-629-0.
7. Trestní předpisy, přestupky. Edice UZ. Ostrava: Sagit, 2007. ISBN 978-80-7208-633-7.
8. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
9. Bulletin advokacie - Číslo 11/2007 (<http://www.cak.cz/>)
10. <http://insolvencni-zakon.justice.cz/>
11. <http://www.nova.cz/tvarchiv/>
12. <http://taborsky.denik.cz/>
13. <http://www.ihned.cz/>
14. <http://zakony.idnes.cz/>
15. <http://www.novinky.cz/>
16. <http://aktualne.centrum.cz/domaci/>
17. <http://www.tiscali.cz/news/>
18. <http://zpravy.idnes.cz/>
19. <http://www.mvcr.cz/>

Seznam obrázků

Obr.1: Vývoj TČ poškozování věřitele v ČR a Východočeském kraji	35
Obr.2: Vývoj TČ zvýhodňování věřitele v ČR_a Východočeském kraji.....	35
Obr.3: Vývoj TČ předlužení v ČR_a Východočeském kraji	36
Obr.4: Vývoj TČ pletichy při insolvenčním řízení v ČR_a Východočeském kraji	36
Obr.5: Vývoj TČ pletichy při veřejné soutěži_a dražbě v ČR a Východočeském kraji	37
Obr.6: Vývoj TČ porušení povinnosti v insolvenčním řízení v ČR a Východočeském kraji ..	37
Obr.7: Vývoj škod způsobených TČ při insolvenční od 2000 do 2007	38

Seznam tabulek

Tab.1: Počet TČ poškozování věřitele od 2000 do 2007	35
Tab.2: Počet TČ zvýhodňování věřitele od 2000 do 2007	35
Tab.3: Počet TČ předlužení od 2000 do 2007.....	36
Tab.4: Počet TČ pletichy při insolvenčním řízení od 2000 do 2007.....	36
Tab.5: Počet TČ pletichy při veřejné soutěži_a dražbě od 2000 do 2007.....	37
Tab.6: Počet TČ porušení povinnosti v insolvenčním řízení od 2000 do 2007	37
Tab.7: Počet škod způsobených TČ_při insolvenční od 2000 do 2007	38